

Методологија о начину вођења
одвојеног рачуноводства и провере
веродостојности регулаторних
извештаја ЈПО

*Регулаторна агенција за електронске
комуникације и поштанске услуге*

Октобар 2020

Садржај

1. Увод.....	6
2. Шта је рачуноводствено раздвајање и која је његова примена?	8
3. Шта је трошковно рачуноводство?.....	10
3.1. Принципи трошковног рачуноводства.....	10
3.2. Преглед рачуноводствених метода.....	12
3.2.1. Преглед трошковних основица.....	12
3.2.2. Обухват трошкова	12
3.2.3. Приступ формирања модела	14
3.2.4. Одабир модела	14
3.3. АВС методологија (алокација трошкова путем активности).....	14
3.4. Сегментација трошкова	15
3.4.1. Хомогене трошковне категорије	16
3.4.2. Сегментација конта трошкова	17
3.5. Сегментација места трошка	18
3.5.1. Сегментација активности у поштанском сектору.....	18
3.6. Фазе алокације трошкова.....	19
4. Алокација прихода	23
5. Интерни трансфери.....	25
6. Формирање предлога продајних цена по поштанској услузи	27
7. Обрачун нето трошка	33
7.1. Приступ НАС (нето избегнути трошкови).....	34
8. Регулаторни извештаји.....	36
8.1.1. Ток активности током 2020. и 2021. године.....	37
8.1.2. Ток активности током 2022. година и свих наредних година.....	38
9. Провера веродостојности и усаглашености са Правилником	40

1. УВОД

1. Увод

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Агенција) је ангажовала ЕУ ради пројекта са циљем израде методологије о начину вођења одвојеног рачуноводства и провере веродостојности – алокација прихода и трошкова свих услуга са циљем да се омогући преглед прихода и трошкова по врстама поштанских услуга, по фазама обављања поштанских услуга и по јединици поштанске услуге. Такво рачуноводствено раздвајање би требало да служи као основ за давање сагласности на поштарину универзалне поштанске услуге и проверу веродостојности регулаторних извештаја ЈПО.

ЕУ је вршио анализу и израду методологије на основу законског оквира Републике Србије као и директива и препорука Европске комисије и најбољих пракси.

Као што је наведено у Закону о поштанским услугама („Службени гласник РС“, бр. 77/2019, у даљем тексту Закон о поштанским услугама), поштански оператор је дужан да води одвојено рачуноводство за обављање поштанских услуга и да давалац универзалне поштанске услуге рачуноводствено одвоји приходе и трошкове остварене од универзалне поштанске услуге од прихода и трошкова остварених приликом пружања осталих поштанских услуга.

Сврха овог документа је да пружи детаљније објашњење приликом примене одвојеног рачуноводства (рачуноводственог раздвајања) и провере веродостојности истог који се прописује у оквиру новог Правилника о начину вођења одвојеног рачуноводства и провере веродостојности (у даљем тексту: Правилник) и у складу са Законом о поштанским услугама.

2. Шта је рачуноводствено раздвајање и која је његова примена?

2. Шта је рачуноводствено раздвајање и која је његова примена?

Рачуноводствено раздвајање је принцип којим се омогућава утврђивање активности компаније на начин да се изврши адекватан преглед прихода и трошкова према дефинисаним услугама или организационим целинама.

У случају ЈП „Пошта Србије”, потребно је извршити одвајање прихода и трошкова универзалне поштанске услуге (у даљем тексту: УПУ) од осталих поштанских услуга. УПУ је потребно поделити на резервисане и на нерезервисане поштанске услуге. Један од циљева рачуноводног раздвајања је пружање информација о резултатима пословања организационих целина ЈП „Пошта Србије“, као и јединичним ценама коштања поштанских услуга.

3. Шта је трошковно рачуноводство?

3. Шта је трошковно рачуноводство?

Трошковно рачуноводство се односи на скуп одређених принципа и правила која се поштују приликом алокације трошкова и прихода на транспарентан и недискриминаторан начин. Трошковним рачуноводством се осигурава адекватно праћење трошкова, тј. идентификација оперативних трошкова и њихова алокација како би се дошло до крајњег циља обрачуна цена коштања и адекватног нето трошка УПУ.

3.1. Принципи трошковог рачуноводства

Примена трошковог принципа на бази начела вођења одвојених рачуна по групама поштанских услуга ЈПО чији услужни програм чине различите врсте услуга, заснива се на следећим принципима:

- принцип потпуности, којим се обезбеђује да су сви подаци, који се односе на остварене приходе, трошкове, имовину, релевантни, комплетни и да задовољавају критеријуме који се односе на регулаторно извештавање;
- принцип узрочности, којим се остварује прецизна алокација трошкова на крајње носиоце (поштанске услуге) чијим обављањем су изазвани, било да се алокација врши непосредно (за део трошкова који су директно изазвани обављањем конкретне услуге, тзв. директно алоцирани трошкови), или посредно преко активности или група активности (за део трошкова који су означени као директни производни трошкови), или према принципу "трошак према трошку" (за део трошкова означених као индиректни производни трошкови односно централни индиректни трошкови), као и реалокација директних трансфера између места трошкова ЈПО;
- принцип објективности, којим се алокација трошкова ЈПО на поштанске услуге обавља на темељу објективне анализе узрока настанка трошкова, тј. ангажовања ресурса чиме се иницира појављивање трошкова, на начин којим се избегава неоправдано погодновање ЈПО или било којем другом учеснику на тржишту, чиме се ремете начела слободне тржишне утакмице у светлу Закона о поштанским услугама. У случају постојања претпоставки у оквиру регулаторних извештаја, наведене претпоставке морају бити оправдане, подржане и потврђене релевантним емпиријским подацима. Претпоставке не смеју бити формулисане на начин који ствара неправедну пристрасност према било ком пословном сегменту или услузи;
- принцип корелације, који се остварује стављањем у однос међусобно упоредивих величина, а то су приходи остварени продајом поштанских услуга са трошковима који настају као последица ангажовања различитих ресурса ЈПО приликом обављања поштанских услуга, у истом периоду;
- принцип транспарентности, којим се остварује да постоје јасно документовани процеси и процедуре, односно периодично извештавање Агенције од стране ЈПО о резултатима који се постижу приликом креирања модела алокације трошкова, имовине, идентификације прихода и мерења обима услуга ЈПО;

- принцип конзистентности, којим се постиже алокација трошкова у складу са циљевима постављеним од стране Агенције, као што су економска ефикасност, правичност расподеле и слично, односно законским обавезама попут поштовања интереса корисника, гарантовања пружања универзалне поштанске услуге, гарантовања прописаног нивоа квалитета универзалне поштанске услуге, и сл.;
- принцип конзистентности израде регулаторних извештаја, који се постиже поштовањем принципа и правила дефинисаних Правилником приликом израде регулаторних извештаја као и конзистентном применом рачуноводствених стандарда и принципа који се користе при изради статутарних финансијских извештаја;
- принцип тачности, којим се захтева да регулаторни извештаји морају имати адекватан ниво тачности на начин да се подаци који су укључени у извештаје приказују без материјалних грешака;
- принцип упоредивости, којим се на бази временске доследне примене дефинисаних процедура обрачуна трошкова обезбеђује међупериодична упоредивост података, чиме се стварају услови за доношење поузданих закључака, не искључујући при томе отвореност система обрачуна трошкова за његово унапређење према утврђеној процедури. Све промене у регулаторним извештајима морају бити објашњене и референциране у складу са принципима регулаторног извештавања. Уколико постоје промене које су изнад нивоа материјалности, потребно је изменити и регулаторне извештаје претходних година;
- принцип флексибилности, којим се гарантује могућност прилагођавања документоване методологије ЈПО, тј. описа имплементације обрачуна и система алокације свим променама у начину функционисања ЈПО које су од значаја за обрачун трошкова;
- принцип проверљивости (веродостојности) података, којим се омогућава Агенцији увид у одговарајуће и веродостојне документе као и информациону подлогу, коју ЈПО користи за алокацију трошкова, на бази чега је могуће утврдити усклађеност процеса алокације са дефинисаним Правилником;
- принцип поверљивости информација, којим се прописује обавеза Агенције да извештаје о трошковима, приходима, оствареним резултатима односно ангажованом капиталу по поштанским услугама може користити у циљу предузимања мера обавештавања надлежног органа, у складу са Законом о поштанским услугама;
- принцип кооперативности, којим се захтева потпуно поверење, отвореност и сарадња ЈПО и Агенције приликом примене утврђених процедура за алокацију трошкова и вођење одвојених рачуна стања и успеха ЈПО по свакој појединачној услузи.

3.2. Преглед рачуноводствених метода

У зависности од избора метода за примену рачуноводственог раздвајања, резултати одређивања јединичних цена коштања и нето трошка могу бити подложни променама. У оквиру овог поглавља разматрају се различити методи који се могу применити у рачуноводственом раздвајању и изабрани метод за тржиште Србије.

3.2.1. Преглед трошковних основица

Трошковна основица се може одредити на два начина, тј. може бити базирана на историјским или на текућим ценама.

Историјско трошковно рачуноводство (HCA - Historical Cost Accounting) - Модел историјског трошковог рачуноводства се заснива на стварним трошковима ЈПО за средства која се евидентирају према набавној цени узимајући у обзир амортизацију средстава. Трошак или цена имовине се не прилагођавају променама на тржишту и променама изазваним инфлацијом.

Текуће трошковно рачуноводство (CCA – Current Cost Accounting) – Модел текућег трошковог рачуноводства се заснива на тренутној тржишној вредности средстава ЈПО. Тренутна тржишна вредност представља трошак замене средстава у сагледаном текућем периоду. Генерисање финансијских извештаја који су упоредиви кроз временске периоде посматрања од стране ЈПО се добија као последица примене текућег трошковог рачуноводства.

На основу најбоље праксе, као и пословања ЈПО, изабрани модел обрачуна трошковне основице је историјско трошковно рачуноводство.

Наведени модел је адекватнији за примену обзиром да је поштанска делатност радно-интензивна и да је учешће капитала релативно мало у односу на оперативне трошкове.

Текуће трошковно рачуноводство би могло бити примењено у наредном периоду у случају технолошког напретка и улагања у нове технологије.

3.2.2. Обухват трошкова

Главна разлика између FDC метода (Fully Distributed Cost) и LRIC (Long-Run Incremental Cost) јесте у приступу заједничким трошковима.

Потпуно расподељени трошкови (FDC – Fully Distributed Costs) – метод обрачуна трошкова којим се за потребе утврђивања цене коштања обухватају сви трошкови који на непосредан или посредан начин настају као последица производње конкретног производа или услуге.

Потпуно алоцирани трошак услуге је трошак пружања те услуге када су сви трошкови оператора алоцирани на све услуге оператора. Другим речима, потпуно расподељен трошак услуге укључује све трошкове који су узрочно повезани са том услугом (тј. трошкови који ће се избећи уколико се ова услуга не пружи), али и који укључују и удео заједничких трошкова оператора.

Дугорочни инкрементални трошкови (LRIC – Long-Run Incremental Cost) – LRIC је додатни трошак који би оператор сносио за пружање услуге на дуге стазе.

LRIC метод подразумева примену дугорочних инкременталних трошкова на бази процене додатних трошкова који настају пружањем одређене услуге. Дугорочни концепт у примени ових модела обухвата трошкове који би настали у дужем периоду. Дугорочно гледано и фиксни трошкови могу бити посматрани као варијабилни. Тако се долази до објашњења појма инкрементални трошкови. Они се могу представити као сви они трошкови који могу бити избегнути у случају престанка пружања одређених услуга. Дакле, инкрементални трошкови укључују све трошкове директно додате услузи, без обзира на то да ли су они стриктно варијабилни или фиксни.

Заједно са процесом либерализације, употреба трошковних метода у регулацији цена је порасла, а нарочито употреба LRIC трошковог метода. У области универзалне услуге се све чешће препоручује употреба LRIC методе за одређивање нето трошкова универзалне услуге.

LRIC трошак услуге се може дефинисати као разлика између трошкова пружања свих услуга и трошкова када се пружају све услуге осим једне. На пример, ако компанија нуди обична писма (OL - ordinary letters), приоритетна писма (PL - priority letters) и пакете (PA - parcels), инкрементални трошак обичних писама биће:

$$\text{LRIC (OL)} = \text{TC (OL, PL, PA)} - \text{TC (PL, PA)}$$

Где су TC (total costs) укупни трошкови.

Постојање заједничких трошкова може да значи да су за једну услугу, трошкови који су избегнути непружањем те услуге (под претпоставком да се обезбеђују и друге услуге) веома ниски. На пример, додатни трошкови за доставу обичних писама, имајући у виду да се друге услуге пружају, могу бити само трошкови пређеног пута поштаром, приликом доставе писма у просторијама корисника, с обзиром да ће поштар морати свакако да исти посао обави за доставу других производа. Исто тако, оператор ће и даље имати исти трошак чак и након повлачења једне услуге, уколико се остале и даље пружају.

Уколико се користи FDC метод, део заједничких трошкова ће бити додељен обичном писму, чак и ако се ови трошкови не би фиктивно избегавали. То значи да би сваки метод који укључује прекид услуга заснован на FDC методу имао тенденцију да пружи веће процене нето трошкова за већа раздвајања услуга.

На основу анализе претходне две методе обухвата трошкова и анализе најбоље праксе, ЈПО је у обавези да примени приступ потпуно расподељених трошкова.

Наиме, препорука је да се услед тренутне тржишне ситуације која подразумева пролазак кроз процес либерализације, првобитно користи FDC метод, а да се LRIC метод узме у разматрање за будуће коришћење. LRIC метод још увек није заживео чак и на далеко развијенијим и либерализованим тржиштима поштанских услуга, и сходно томе за његову опробаност у пракси је потребан

одређени временски период. Поред тога, све чешћа препорука ће бити да се овај модел користи на тржиштима која улазе у процес либерализације.

3.2.3. Приступ формирања модела

У регулаторним оквирима, постоје два приступа формирања модела, тј. два приступа алокације трошкова, а то су приступи „одозго на доле“ (top-down) и „одоздо на горе“ (bottom-up).

Top-down приступ се базира на реалним подацима оператора, тј. подацима из финансијских извештаја. Према овом приступу, агрегирају се сви релевантни подаци о трошковима како би се извршила адекватна алокација.

Bottom-up приступ је метод који се формира на основу „хипотетичке“ ситуације на тржишту и често се примењује у случају када top-down приступом није могуће дефинисати адекватну алокацију заједничких и здружених трошкова.

У суштини, идеални сценарио би био да се упореде резултати модела обрачунати према једном и другом приступу.

Међутим, у пракси поштанске делатности примена top-down је много присутнија од bottom-up приступа из разлога представљања реалних трошкова и узимања у обзир комплексности поштанских процеса.

На основу наведеног, потребно је користити top-down приступ приликом алокације трошкова.

3.2.4. Одабир модела

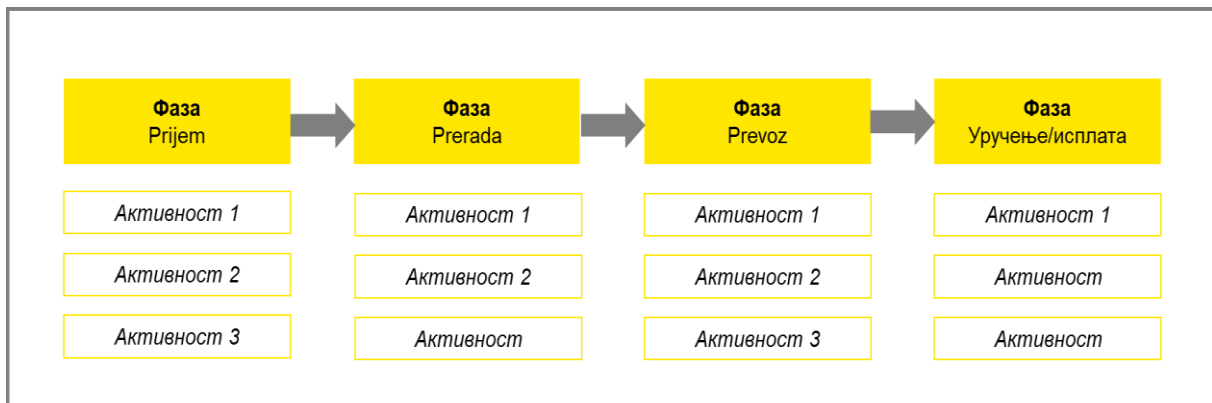
На основу анализе европске регулативе и најбоље праксе као и анализом стања компаније, ЈПО је потребно да примењује HCA/FDC модел чија трошкова основница се базира на историјским трошковима и темељи се на потпуно расподељеним трошковима као методологији са top-down приступом алокације трошкова.

3.3. ABC методологија (алокација трошкова путем активности)

ABC модел се базира на непосредној и посредној алокацији трошкова у чијој су основи активности реализоване приликом пружања конкретне услуге.

Како би се наведени модел применио, трошкови се алоцирају на активности у оквиру фаза поштанског процеса, а последично и на коначне носиоце трошкова. Активност која представља део производног процеса настанка услуге се везује за крајњу услугу директно или уз помоћ покретача трошкова. Покретач трошка је критеријум који се користи за алокацију индиректних трошкова на носиоце трошкова, тј. услуге. Покретач трошка се дефинише на начин да описује узрочно-последичне односе трошења ресурса кроз процес пружања поштанских услуга.

Активност представља најнижу целину која је садржана у оквиру фаза поштанских услуга, фазе пријем, прерада, превоз, и уручење/исплата. Фазе представљају део поштанског процеса.

3.4. Сегментација трошкова

Трошкови могу да се поделе на оне који се алоцирају и на трошкове који не улазе у алокацију и нису предмет примењене методологије.

Трошкови који се алоцирају се односе на трошкове настале услед обављања основног пословања ЈПО.

Трошкови који не улазе у алокацију представљају трошкове настале током пословне године који се не могу узети за основно пословање, или се њихов тачан износ не може потврдити кроз процес статутарне ревизије. Пример таквих трошкова су:

- Трошкови имовине дате у закуп, трошкови повезани са кредитима датим запосленима, трошкови судских спорова и слично;
- Трошкови имовине над којом ЈПО нема контролу и могућност управљања;
- Трошкови имовине која није била предмет пописа.

Трошкови који се алоцирају могу бити:

- Директни трошкови - трошкови који се генеришу у производном ланцу или делу производног ланца. Такви трошкови непосредно се алоцирају на активности, делове процесног ланца или на крајњу поштанску услугу ЈПО;
  - Директни производни трошкови су трошкови који настају на местима трошкова (организационим целинама) чије активности непосредно учествују у формирању једног или више различитих производа или услуга. Трошкови препознати као директни производни трошкови поштанске услуге алоцирају се на носиоце на бази ABC метода обрачуна трошкова.
- Индиректни трошкови - су трошкови оних места трошкова (организационих целина) који се не могу на директан начин приписати активности, делу процесног ланца или на коначног носиоца трошка, односно поштанску

услугу ЈПО, али се могу приписати одређеној услузи на основу оправданог разлога и јасног односа. Није нужно да то буду једнозначне повезаности, већ се могу успоставити и у више корака. Деле се на:

- Заједничке трошкове - трошкови који настају у обављању услуга и не могу се приписати једној услузи, јер на њих директно не утичу разлике у производњи било којег производа. Алокација ових трошкова се врши на следећи начин:
  - Алокација путем природе трошка – први корак представља анализа природе трошка у оквиру пословања ЈПО, на основу чега се дефинише природа трошка. У зависности од природе трошка даље се дефинишу кораци алокације и покретач трошка на основу јасно оправданог разлога и јасног односа са активностима процеса пружања услуга.
  - Генерални алокатор – уколико не постоји могућност алокације описане изнад, користи се генерални алокатор, тј. ЕРМУ (једнако пропорционални додатак).
- Здружене трошкове - посебна група заједничких трошкова који се везују за једну или више група услуга, тако да су трошкови заједнички тој групи услуга и не могу се приписати једној услузи у групи, а независни су од осталих група услуга.

Расподелу здружених трошкова треба вршити узимајући у обзир два параметра:

- количину / обим / промет сваке услуге и
- релативну потрошњу за сваку услугу у складу са АВС методологијом.

Здружене трошкове треба сматрати заједничким трошком и треба вршити алокацију у складу са принципом алокације заједничких трошкова за одређену групу услуга.

3.4.1. Хомогене трошковне категорије

Приликом израде регулаторних извештаја потребно је груписати трошкове у хомогене трошковне категорије. Хомогена трошковна категорија подразумева групу трошкова која има јединствен покретач трошка и јединствено кретање цена. Капитални или оперативни трошкови који имају различити покретач трошка, или различито кретање цена се не могу сврстати у исту хомогену категорију.

Како би се на сваком нивоу алокације адекватно расподелио трошак, потребно је анализирати природу сваке хомогене трошковне категорије и дефинисати да ли је трошак директан, индиректан, заједнички или здружен, тј. да ли се може директно расподелити или је потребно извршити индиректну расподелу користећи покретач трошка.

3.4.2. Сегментација конта трошкова

Потребно је да оператор трошкове који нису директно додељени услузи расподелу на две главне категорије:

- 1) Производне трошкове – трошкови који су настали приликом пружања оперативних активности и могу се груписати на:
  - Трошкови запослених – књижени на производним и непроизводним местима трошкова, који по правилу обухватају конта групе 52 и сви трошкови који се могу везати за запослене;

Платни спискови морају бити класификовани и сортирани како би се утврдио број запослених и плаћених сати, заједно са припадајућим трошковима запослених, као што су социјални доприноси, порези и доприноси за пензионо и инвалидско осигурање за сваку пословну јединицу и услугу у крајњој инстанци.
  - Амортизација и капитални трошак – групишу се и дефинишу се према имовини на коју се односе и алоцирају на исти начин;
  - Трошкови објеката – књижени на производним и непроизводним местима трошкова, обухватају конта на којима се књиже трошкови настали као последица коришћења објеката (редовно и инвестиционо одржавање, материјал за одржавање објеката, чување и осигурање објекта, и сл.).
  - Трошкови опреме – књижени на производним и непроизводним местима трошкова, обухватају конта на којима се књиже трошкови настали као последица коришћења опреме (утрошени материјал и резервни делови за редовно или инвестиционо одржавање, трошкови редовног и инвестиционог одржавања, и сл.);
  - Трошкови возила – трошкови возила књижени на производним и непроизводним местима трошкова, обухватају конта на којима се књиже трошкови настали као последица коришћења возила (трошкови горива, регистрације, одржавања, путарине, осигурања, припадајући порези, и сл.);
  - Остали производни трошкови – књижени на производним и непроизводним местима трошкова, обухватају конта која припадају различитим класама (50, 51, 52, 53 и 55), која нису опредељена у неку од претходно наведених група.
- 2) Непроизводне трошкове – трошкови који не улазе у обрачун јединичне цене коштања
  - Финансијски расходи (конта групе 56);
  - Остали расходи (конта групе 57);

- Расходи по основу обезвређења имовине (конта групе 58);
- Губитак из пословања који се обуставља (конта групе 59).

Приходи који одговарају трошковима који су искључени из обрачуна цене коштања такође не улазе у обрачун.

3.5. Сегментација места трошка

Места трошкова ЈПО представљају организационе целине, или подцелине на које се у интерном рачуноводству књиже трошкови.

Према процесима који се обављају у сваком од места трошкова, идентификују се:

- Места трошкова поштанске делатности која обухватају производна места трошкова активна у поштанској делатности и непроизводна места трошкова специфичног карактера чија је функционална оријентација у потпуности окренута ка поштанској делатности ЈПО;
- Остала места трошкова која обухватају производна места трошкова активна у другим делатностима ЈПО и непроизводна места трошкова општег карактера која својим деловањем пружају подршку свим производним целинама, како оним из сегмента основне тако и из сегмента ван основне делатности.

Производна МТ са аспекта места и улоге су:

- Производна МТ активна у поштанској делатности чији се трошкови односе на поштанске услуге што их чини предметом алокације;
- Производна МТ активна у другим делатностима ЈПО и чији трошкови нису предмет алокације.

Непроизводна МТ са аспекта места и улоге су:

- Непроизводна МТ специфичног карактера, чији су трошкови у целини предмет алокације у случају њихове искључиве функционалне оријентације ка поштанској делатности ЈПО, поштујући принцип узрочности;
- Непроизводна МТ општег карактера чији су трошкови делом предмет алокације на поштанске услуге.

3.5.1. Сегментација активности у поштанском сектору

Активности се могу поделити на категорије у зависности од начина настанка активности:

- Поштанске (оперативне) активности – активности које се односе само на пружање поштанских услуга (у оквиру фаза: пријем, прерада, превоз, уручење/исплата);

- Активности подршке поштанским активностима – активности које се односе на пружање подршке поштанским активностима (нпр. продаје итд.);
- Остале активности – активности које нису повезане са поштанском делатности (нпр. трошкови финансија, администрације и остало);
- Неалоциране активности – активности које не улазе у обрачун.

3.6. Фазе алокације трошкова

Алокација трошкова се дефинише кроз следеће фазе:

1) Алокација врста трошка на место трошка

Током првог нивоа алокације, када су конта трошкова већ расподељена на врсте трошкова, дефинише се да ли трошак настаје приликом пружања услуга, да ли настаје приликом пружања подршке услугама или је трошак настао на другачији начин како би се доделио на припадајуће место трошка.

2) Алокација места трошка на активности и фазе

Интерна алокација трошкова са места трошкова на идентификоване фазе које чине поштанску услугу, врши се поштујући принципе узрочности, објективности, корелације и изводљивости, и то:

- за трошкове запослених према сваком запосленом на сваку активност и фазу пропорционално ангажовању;
- за алокацију нето садашње вредности основних средстава и трошкове амортизације утврђује се њихова структура према групама средстава (објекти, опрема, возила и остало);
  - а. за трошкове објеката утврђује се структура трошкова на основу података из регистра основних средстава након чега се врши груписање у хомогене трошковне категорије које се даље додељују активностима које припадају некој од четири идентификоване фазе поштанске услуге према намени објекта;
  - б. за трошкове опреме утврђује се структура стварних трошкова на основу података регистра основних средстава а након чега се врши груписање у хомогене трошковне категорије које се даље додељују активностима које припадају некој од четири идентификоване фазе поштанске услуге према намени опреме;
  - с. за трошкове возила на бази годишњег снимања које обухвата утврђивање броја и структуре возила сагласно врстама услуга односно активностима које припадају некој од четири идентификоване фазе поштанске услуге према њиховој намени;
- за остале производне трошкове сагласно врстама услуга односно активностима које припадају некој од четири идентификоване фазе поштанске услуге;
- за непроизводне трошкове на бази претходно алоцираних производних трошкова, тј. методом једнако пропорционалног додатка (EPMU – Equi-Proportional Mark-Up);

- за индиректне производне трошкове, поштујући принцип пуних алоцираних трошкова, према методи једнако пропорционалног додатка (EPMU - Equi-Proportional Mark-Up), тј. "Трошак према трошку" односно "Према претходно алоцираним трошковима".

3) Алокација фаза на носиоце трошкова

Интерна алокација трошкова са фаза на појединачне поштанске услуге ЈПО, врши се поштујући принципе узрочности, објективности, корелације и изводљивости, и то:

- за трошкове фазе "Пријем" према структури поштанских услуга тј. према расподели различитих врста поштанских услуга у складу са изабраним кључем алокације;
- за трошкове фазе "Прерада" према структури поштанских услуга тј. према расподели различитих врста поштанских услуга у складу са изабраним кључем алокације;
- за трошкове фазе "Превоз" сагласно структури укупно транспортованих пошиљака тј. према расподели различитих врста поштанских услуга у складу са изабраним кључем алокације;
- за трошкове фазе "Уручење/Исплата" према структури поштанских услуга тј. према расподели различитих врста поштанских услуга у складу са изабраним кључем алокације.

У табели испод су приложени најадекватнији покретачи трошкова према фазама које је ЦЕРП дао као своју препоруку:

Покретачи трошкова	Пријем	Прерада	Превоз	Уручење /Исплата
Маса				
Степен предсортирања				
Начин плаћања (маркице, вињете, машина за франкирање)				
Место пријема				
Број јединица по предаји				
Количина				
Формат				
Стандард услуге (брзина)				
Удаљеност одредишта				
Врста пошиљке (један комад/целина)				
Ред превоза				
Радно време				
Ниво припреме				
(нпр. бар кодирање)				

Начин превоза				
Квалитет адресе				
Читљивост адресе				
Квалитет амбалаже				
Број сортирних процеса				
Учесталост испорука				
Удео преусмерених пошиљака				
Удео поштанских фахова				
Број пошиљака по испоруци				
Врста сортирања				
Степен регистрованих пошиљака које се прате				
Начин уручења				
Време утрошено по пошиљци				

Извор: CERP Recommendation on best Practices for Cost Accounting Rules I

4. Алокација прихода

4. Алокација прихода

Приходи ЈПО се сегментирају према групама сагласно њиховом исходишту, на начин да се разликују пословни, финансијски и остали приходи.

У оквиру пословних прихода ЈПО обезбеђује посебну евиденцију прихода од поштанске услуге у односу на приходе од продаје осталих услуга.

У оквиру прихода од поштанске услуге, интерно рачуноводство мора обезбедити тачне податке о приходу по појединачним услугама из домена поштанске услуге, уз разликовање групе резервисаних поштанских услуга од нерезервисаних поштанских услуга из домена универзалне поштанске услуге.

У случајевима када због објективних околности, није могуће приказивање тачног податка о приходу по појединачној поштанској услузи, ЈПО је дозвољена примена одговарајућих кључева алокације прихода којима се приход приказан на нивоу групе поштанских услуга алоцира на појединачну поштанску услугу. ЈПО у овом случају има обавезу да образложи и документује претпоставку у оквиру описа имплементације који доставља уз обрачун.

5. Интерни трансфери

5. Интерни трансфери

Методологијом се третирају две групе интерних трансфера ЈПО примењујући принцип узрочности ангажованих ресурса између организационих целина где настају трансфери:

- интерни трансфери који представљају трошак и настају пружањем услуга између различитих организационих целина ЈПО које посредно или непосредно учествују у реализацији поштанске услуге;
- интерни трансфери који представљају приход и настају пружањем услуга између различитих организационих целина ЈПО које посредно или непосредно учествују у реализацији поштанске услуге;
- у оба случаја трошкови односно приходи обрачунавају се на бази веродостојних докумената предметних организационих целина, стварним актуелним продајним ценама поштанске услуге ЈПО, односно стварним трошковима.

6. Обрачун циљног прихода

6. Формирање предлога продајних цена по поштанској услузи

Примена трошковног принципа при формирању предлога продајне цене по поштанској услузи по моделу историјског трошковног рачуноводства врши се на основу циљаног прихода који:

- полази од стварних (историјских) трошкова појединачних поштанских услуга који настају приликом пословања;
- на стварне јединичне трошкове додају се припадајући просечни пондерисани трошкови капитала, обрачунати у разумној мери.

У појединим праксама се може видети дефиниција циљаног прихода на основу само оперативних трошкова са амортизацијом. Разлог оправданости оваквог приступа заснива се на малим капиталним трошковима код поштанских оператора и некада обрачун саме пондерисане стопе капитала и алокације нето обртне имовине може представљати веће оптерећење него корист свим учесницима на тржишту.

Међутим, узимајући у обзир да у Србији сам процес рачуноводственог раздвајања још увек није у потпуности утемељен у ЈП „Пошта Србије“ и на основу података прикупљених до сада није могуће донети закључак о оптерећењима и користима овог метода. Задржава се иницијална препорука Европског комитета за регулацију поштанске делатности (European Committee for Postal Regulation (CERP) – „Recommendation on best Practices for Cost Accounting Rules“) и изабран је метод обрачуна циљног прихода са укљученим обрачуном трошкова капитала. С тим што ће се у обрасцима за регулаторно извештавање инсистирати на достављању одвојених података о оперативним трошковима и трошковима капитала.

Формирање продајне цене поштанских услуга врши се на основу циљаног прихода појединачних поштанских услуга који се обрачунава према следећој формули:

$$R = O + Am + K * WACC$$

у коме симболи имају следеће значење:

- R – циљни приход;
- O – оперативни трошак без трошкова амортизације;
- Am – амортизација;
- K – ангажовани капитал;
- WACC – стопа приноса на ангажовани капитал, тј. пондерисана просечна цена капитала.

Где се K, тј. ангажовани капитал обрачунава према следећој формули:

$$K = (НСВ_{T} + НСВ_{T-1})/2 + (НОК_{T} + НОК_{T-1})/2$$

у коме симболи имају следеће значење

- НСВ_{T,T-1} – нето садашња вредност имовине на крају године извештавања (T) и на почетку године извештавања (T-1);
- НОК – нето обртни капитал, тј. разлика између обртне имовине и краткорочних обавеза;
- НОК_{T,T-1} – нето обртни капитал на крају године извештавања (T) и на почетку године извештавања (T-1).

Стопа приноса на ангажовану имовину (капитал) представља просечну пондерисану цену капитала ЈПО обрачунату према следећем обрасцу:

$$WACC = \frac{Re}{1 - T} \times \frac{E}{(D + E)} + Rd \times \frac{D}{(D + E)}$$

у коме симболи имају следеће значење:

- Re = стопа трошкова сопственог капитала;
- Rd = стопа трошкова позајмљеног капитала;
- D = укупни износ обавеза са каматама;
- E = equity (сопствени капитал);
- T = стопа пореза на добит.

Постоји неколико метода за обрачун стопе сопственог и позајмљеног капитала који су објашњени у наставку.

У пракси постоји велики број метода обрачуна сопственог капитала, али следећи су најраспрострањенији:

1. Модел раста дивиденди (DGM model – Dividend Growth Model),
2. Модел вредновања на бази арбитраже (APT – Arbitrage Pricing Theory),
3. Трофакторски модел Фама и Френч,
4. Модел вредновања капиталне активе (CAPM model – Capital Asset Pricing Model).

У наредном делу, објашњене су наведене методе.

Модел раста дивиденди (DGM model)

Верзија модела раста дивиденди која се у пракси често користи, претпоставља да компанија исплаћује дивиденду која расте по константној стопи током времена и која је независна од могућих економских шокова. Инпути који су потребни за обрачун стопе сопственог капитала су износ дивиденде који компанија исплаћује у садашњем тренутку, тренутна цена акције компаније и очекивана стопа раста дивиденди. Прва два елемента је лако утврдити, док је за одређивање стопе раста дивиденди потребно испитати очекивања инвеститора. Цена сопственог капитала је у овом случају дисконтна стопа, која изједначава корист инвеститора од добијања вредности акције данас и приноса од дивиденди који ће уследити у будућности.

Модел вредновања на бази арбитраже (APT model)

Модел вредновања на бази арбитраже предвиђа да је принос на било коју имовину линеарна функција „n“ фактора попут краткорочне каматне стопе, стопе инфлације или индустријског индекса CAPM модел, који је детаљније објашњен у наставку, представља верзију модела вредновања на бази арбитраже са

једним фактором. За сваки фактор који је укључен у модел, потребно је израчунати посебан бета коефицијент и премију за ризик, због чега се у пракси јавља доста практичних проблема. Примена АРТ вишефакторског модела наилази на бројне практичне препреке и захтева виши ниво субјективних претпоставки, због чега је компликованији за примену од CAPM.

Трофакторски модел Фама и Френч

Фама и Френч модел се може посматрати као трофакторска верзија модела вредновања на бази арбитраже, или унапређени CAPM модел. Фактори који су релевантни када је овај модел у питању су: тржишни фактор, фактор величине предузећа и фактор књиговодствене/тржишне вредности.

Модел вредновања капиталне активе (CAPM модел)

CAPM је једнофакторски модел, у коме је систематски ризик функција корелације између приноса који остварују фирме и приноса који се може остварити на тржишту. Овај модел полази од горе наведене претпоставке, а то је да се инвеститорима компензује само изложеност систематском ризику, јер се специфични ризик може уклонити креирањем адекватног, диверсификованог портфолија.

Модел вредновања капиталне активе се најчешће користи за израчунавање цене сопственог капитала, која се користи као један од главних инпута приликом калкулације просечног пондерисаног трошка капитала (Weighted Average Cost of Capital – WACC).

CAPM приступ је био развијен за тржиште САД. Како би се омогућило коришћење CAPM модела и за земље чије тржиште је мање развијено, предвиђена је засебна премија за ризик земље, или избор локалне стопе приноса на неризична улагања која у себи садржи и премију за величину компаније и премију за специфични ризик.

Образац за обрачун стопе сопственог капитала је:

$$r_e = r_f + \beta_{equity} * [E(r_m) - r_f]$$

- r_f – представља стопу приноса на неризична улагања где се најчешће узимају државне обвезнице или слична неризична капитална средства;
- β_{equity} – мера системског ризика који утиче на целокупно тржиште и који се не може избећи;
- $E(r_m) - r_f$ – премија за тржишни ризик која представља додатни износ компензације изнад стопе приноса на неризична улагања за инвеститоре који улажу на тржиште акција.

Поред наведених стопа, у пракси се може узети у обзир и премија за величину предузећа која се додаје обрасцу наведеном изнад.

Стопа позајмљеног капитала

Стопа трошкова позајмљеног капитала може се израчунати на следећи начин:

1. користећи рачуноводствене податке;
2. на бази ефикасног нивоа задуживања;
3. на бази збира стопе приноса на неризична улагања и одговарајуће кредитне премије специфичне за компанију или сектор;
4. на бази података о каматним стопама одобреним од стране централне банке.

Рачуноводствени подаци

Рачунање стопе позајмљеног капитала на основу рачуноводствених података је транспарентан метод, лак за проверу и узима у обзир трошкове које је компанија стварно и платила. Коришћењем рачуноводствених података и прегледа актуелних дугова добијамо стопу која верно осликава каматне стопе које већ постоје у рачуноводственим књигама компаније. Међутим, негативна страна овог начина обрачуна је што се не заснива на будућности, већ на историјским подацима који зависе од стратегије и рачуноводствене политике компаније тако да могу варирати у случају промена наведених фактора.

Ефикасан ниво задуживања

Ова метода се користи у случајевима када се фирме задужују преко ефикасне границе или се задужују по високим стопама. У таквим ситуацијама, ниво позајмљеног капитала и стопа позајмљеног капитала се прилагођавају како би одговарали ефикасном нивоу који је одредио регулатор и тиме спречио награђивање фирме за доношење такве финансијске одлуке.

Збир стопе приноса на неризична улагања и одговарајуће кредитне премије специфичне за компанију или сектор

Још један начин за израчунавање стопе позајмљеног капитала је збир стопе приноса на неризична улагања и одговарајуће кредитне премије специфичне за компанију или сектор. Стопа приноса на неризична улагања је каматна стопа за коју се очекује да може бити остварена улагањем у финансијске инструменте без ризика, најчешће државне хартије од вредности, односно државне обвезнице. Кредитна премија специфична за компанију се повећава са повећањем односа $D/(D+E)$, који показује однос позајмљеног капитала и збира позајмљеног и сопственог капитала, што указује на виши финансијски ризик компаније.

Каматне стопе одобрене од стране централне банке државе

Стопа позајмљеног капитала представља трошак који компанија сноси по основу задужења код финансијских институција и/или других компанија како би финансирала своје пословање.

Ова стопа одговара пондерисаној просечној каматној стопи за различите дугорочне кредите или стопи која се плаћа на емитоване дужничке хартије и у снажној је корелацији са актуелним нивоом каматних стопа на тржишту,

финансијским капацитетом и ризиком компаније, па чак и са фискалном политиком земље.

Дефинисање WACC стопе

WACC стопу дефинише Агенција и доставља је поштанском оператору ради уношења у модел обрачуна. Агенција може ангажовати екстерног сарадника ради обрачуна WACC стопе.

7. Обрачун нето трошка

7. Обрачун нето трошка

Као један од циљева рачуноводственог раздвајања поред обрачуна поштарине УПУ према Закону о поштанским услугама је обрачун нето трошка УПУ.

Трошкови пружања универзалне услуге би требало да се заснивају на хипотетичкој ситуацији, како би се пружалац услуге понашао у случају да нема обавезу да обезбеди универзалну услугу, тј. потребно је узети у обзир трошкове које ЈПО без постојања обавезе да пружи обавезну универзалну услугу, не би имао.

Трошкови пружања универзалне услуге могу настати услед:

- Ефекта хипотетички мањег броја поштанских јединица (тј. укидање оних поштанских јединица, које би биле непрофитабилне под нормалним тржишним условима);
- Ефекта хипотетичког прилагођавања режима доставе (тј. смањење учесталости доставе у „мање атрактивним” подручјима);
- Ефекта промене количина и цена након либерализације тржишта;
- Ефекта проширења мреже алтернативних облика уручења.

Ова хипотетичка ситуација (тј. профит поштанског оператора, без обавезе да обезбеди обавезну универзалну услугу) се пореди са профитом поштанског оператора са обавезом да обезбеди универзалну поштанску услугу у компетитивним условима.

Ако поштански оператор оствари већи профит у условима када нема обавезу да обезбеди обавезну универзалну услугу, додатни трошкови обезбеђивања универзалне услуге могу се сматрати нето трошковима обезбеђивања универзалне услуге.

У случају да се ова хипотеза покаже као истинита, биће неопходно да, у складу са интересима обезбеђивања универзалне услуге, ЈПО добије надокнаду за ову услугу. С друге стране, приликом обрачуна нето трошкова универзалне услуге, неопходно је узети у обзир чињеницу да пружање универзалне услуге може представљати конкурентску предност за пружаоца, као што је на пример економија обима или обезбеђење боље преговарачке позиције са клијентима итд.

Дакле, ако поштански оператор обезбеди универзалну услугу у ситуацији када та обавеза не постоји, универзална услуга неће проузроковати нето трошкове.

Трошкови универзалне услуге се могу израчунати као:

Трошкови УПУ = добитак ЈПО без УПУ - добитак са УПУ

Најчешће цитирани и коришћени теоријски приступи за обрачун нето трошкова и пружање универзалних услуга су:

- Нето трошкови који се могу избећи (у даљем тексту NAC – Net Avoidable Costs);
- Улазна цена (у даљем тексту EP – Entry Pricing);

- Трошкови профитабилности (у даљем тексту PC – Profitability Costs).

Наведене методе се разликују у приступу израчунавања нето трошкова универзалне услуге, као и у хипотетичком окружењу у коме поштански оператор послује, са обавезом пружања услуге.

У складу са Законом о поштанским услугама („Сл. гласник РС“, бр. 77/2019), члан 3, алинеја 1, нето трошак је сваки трошак који је неопходан за обављање универзалне поштанске услуге и који је са том услугом повезан, а израчунава се као разлика између нето трошка јавног поштанског оператора који послује са обавезом обављања универзалне поштанске услуге и нето трошка који би давалац универзалне поштанске услуге имао да нема обавезу обављања универзалне поштанске услуге што имплицира да је потребно да ЈПО примени NAC приступ, тј. приступ нето трошкова који се могу избећи.

У наставку је описан NAC приступ.

7.1. Приступ NAC (нето избегнути трошкови)

Овај приступ се заснива на претпоставци да комерцијални субјект (тј. предузеће чији је основни циљ да максимизира профит) без обавезе пружања универзалне поштанске услуге неће пружити оне услуге које су неконкурентне на тржишту и представљају нето губитак за поштанског оператора. Основа овог модела је идентификовање те услуге (сегменти тржишта) која је неповољна за поштанског оператора, са трошковима вишим од прихода који она генерише. Претпоставка овог приступа је да се поштанске услуге пружају у монополистичком окружењу, тачније у окружењу у којем није дошло до потпуне либерализације поштанског тржишта.

Овај метод се састоји од неколико корака:

- Поштанска тржишта ће бити подељена у различите сегменте, на основу локације, времена и производа који се обезбеђује у одређено време и на одређеном месту. Тржишни сегмент се може дефинисати на следећи начин: писма, масе до 50g достављена у руралним областима одређеног дана у недељи.
- Након тога, појединачни тржишни сегменти подлежу профитној анализи. Идентификују се тржишни сегменти који креирају губитак за поштанског оператора. У том смислу, добитак/губитак поштанског оператора за одређени сегмент се дефинише као разлика између прихода и трошкова обезбеђивања производа одређеној области, одређеног дана у недељи (само „трошкови који се могу избећи“ улазе у калкулацију, тј. није могуће израчунати, на пример, оперативне трошкове индивидуалних поштанских јединица, које, поред универзалне услуге, обезбеђују и остале поштанске услуге).
- Укупни трошкови универзалне услуге се одређују као укупан збир губитака у идентификованим непрофитабилним тржишним сегментима.

8. Регулаторни извештаји

8. Регулаторни извештаји

ЈПО обавештава Агенцију о примени и резултатима рачуноводственог раздвајања достављањем регулаторних извештаја и пратеће документације:

1	Обрасци из Прилога Правилника о рачуноводственом о начину вођења одвојеног рачуноводства и провере веродостојности
	Табела 1. Сегментација конта трошкова ЈПО
	Табела 2. Сегментација места трошкова ЈПО по припадајућим трошковима
	Табела 3а. Интерни трансфер прихода ЈПО
	Табела 3б. Интерни трансфер трошкова ЈПО
	Табела 4. Производна МТ: Алокација стварних директних трошкова и трошкова МТ на фазе ЈПО
	Табела 5. Непроизводна МТ: Алокација стварних директних трошкова и трошкова МТ на фазе ЈПО
	Табела 6. Алокација трошкова фаза на поштанске услуге ЈПО
	Табела 7. Укупан приход поштанских услуга ЈПО
	Табела 8. Збирни биланс поштанских услуга
	Табела 9. Биланс појединачних поштанских услуга
	Табела 10. Обрачун стопе трошкова позајмљеног капитала
	Табела 11. Обрачун ангажованог капитала (инвестиционе основе) за примену просечних пондерисаних трошкова капитала (WACC)
	Табела 12. Обрачун циљног прихода поштанских услуга
	Табела 13. Усклађивање статутарног биланса успеха са регулаторним извештајима
2	Извештај о обиму услуга
3	Извештај о предложеним продајним ценама поштанских услуга
4	Опис имплементације рачуноводственог раздвајања за годину извештавања
5	Извештај независног ревизора
6	Извештај о пословању
7	Програм пословања за наредну годину
8	Важеће Ценовнике свих услуга ЈПО, са јасно назначеним датумима њихове примене.
9	Други извештаји на захтев Агенције

Опис имплементације рачуноводственог раздвајања за годину извештавања (у даљем тексту Опис имплементације) је писани документ који ЈПО доставља Агенцији и обавезно садржи следеће ставке:

- Свеобухватно објашњење о основама припреме регулаторних извештаја, укључујући објашњење кључних регулаторних рачуноводствених политика које су усвојене. Објашњење обавезно садржи:

- Списак услуга/организационих целина за које је извршено рачуноводствено раздвајање;
- Трендове који се односе на обим и приходе по свакој услузи, очекиване значајне промене и на који начин ове промене могу утицати на пословно окружење;
- Опис процеса примене рачуноводственог раздвајања и израде регулаторних извештаја;
- Методе и принципе рачуноводственог раздвајања;
- Промене рачуноводствених политика за годину извештавања и њихов утицај на резултат и упоредивост са претходном годином;
- Промене у односу на претходни период које утичу на рачуноводствено раздвајање;
- Значајна прилагођавања регулаторних извештаја;
- Методологију примене рачуноводственог раздвајања:
  - Опис трошкова који су предмет алокације;
  - Опис/списак трошкова који нису предмет алокације;
  - Структуру места трошкова;
  - Идентификоване директне као и индиректне трошкове;
  - Детаљне информације о фазама алокације трошкова, на места трошка, по активностима, правећи разлику између директних трошкова, индиректних, тј. заједничких трошкова (према природи трошка, здружених трошкова и трошкова који се алоцирају генералним алокатором);
  - Опис покретача трошкова за сваку фазу алокације;
  - Опис обрачуна интерних трансфера;
  - Опис процеса припреме регулаторних рачуноводствених извештаја;
  - Детаљан опис на који начин су обрачунати циљни приходи услуга.

8.1. Успостављање плана регулаторног извештавања

Како би се омогућило да Правилник на адекватан начин буде примењен, потребно је обезбедити период припреме ЈПО.

Наиме, прва година за коју ће ЈПО извештавати ће бити за пословну годину која се завршава на дан 31.12.2021. године.

8.1.1. Ток активности током 2020. и 2021. године

ЈПО је у обавези да достави следеће документе са назначеним роком:

- До 1.3.2021. године ЈПО је у обавези да достави нацрт описа имплементације;
- До 1.7.2021. године Агенција ће доставити коментаре на нацрт описа имплементације;
- У периоду од 1.7.2021. године до 1.9.2021. године ЈПО и Агенција ће одржавати редовне радне састанке ради разјашњења евентуалних нејасноћа и примене коментара Агенције;
- До 1.9.2021. године ЈПО ће припремити пробне регулаторне извештаје у складу са Правилником и усклађеним описом имплементације.

8.1.2. Ток активности током 2022. година и свих наредних година

Прва година у којој се извештава у складу са новим Правилником је 2022. година.

- До 30. јуна 2022. године, након истека рока за предају финансијских извештаја, ЈПО доставља регулаторне извештаје на дан 31.12.2021. године заједно са Описом имплементације и осталом документацијом дефинисаном Правилником;
- До 31. децембра 2022. године, Агенција објављује извештај о усклађености вођења рачуноводственог раздвајања од стране ЈПО у складу са Законом о поштанским услугама;
- Полугодишњи извештаји се достављају до 30. септембра текуће године.

Опис имплементације се у наредним годинама доставља само у случају промена у оквиру истог са јасно назначеним изменама.

9. Провера веродостојности и усаглашености са Правилником

9. Провера веродостојности и усаглашености са Правилником

Агенција у складу са Законом о поштанским услугама може ангажовати ревизора.

Агенција је у претходних неколико година расписивала тендере за ангажовање ревизора регулаторних извештаја међутим није било успешног окончања поступка.

Приликом прихватања ангажовања регулаторне ревизије ревизорске куће су у обавези да ураде процену ризика самог ангажмана и компаније за коју се ради ревизија. У претходним годинама је регулаторна ревизија за ЈП „Пошта Србије“ оцењена као врло ризична и то представља највероватнији разлог зашто је било тешко наћи ревизора који би прихватио овај ангажман.

Сам ризик се састоји из три аспекта:

1. Квалификација на статутарне финансијске извештаје – при чему је веродостојност улазних података у обрачун потенцијално угрожена без могућности ослањања на финансијске извештаје;
2. Недефинисан обим и стандард регулаторне ревизије у оквиру претходног Правилника (Правилник о методологији формирања цена за универзалну поштанску услугу, „Службени гласник РС“, број 100/11);
3. Ангажман регулаторне ревизије има нижи ниво ризика за компаније којима су и финансијски ревизор статутарних извештаја.

Разматрајући различите опције за превазилажење овог проблема и могућност њихове имплементације, сматрамо да је ангажовање ревизорско-консултантске куће која би спровела процедуре регулаторне ревизије, али у оквиру консултантског ангажовања опција која највише одговара тренутној ситуацији.

У оквиру Закона о поштанским услугама Агенцији се даје могућност, али не намеће обавеза регулаторне ревизије, самим тим, Агенција може ангажовати ревизорско-консултантску кућу која ће извршити проверу усклађености вођења рачуноводственог раздвајања од стране ЈПО путем дефинисаних процедура и обима ангажовања које би пружале довољно информација Агенцији како би могла да испуни законску обавезу и изда Годишњи извештај о усклађености вођења рачуноводственог раздвајања.

Процедуре које би консултант требало да изврши су:

- Провера усклађености описа имплементације са Правилником

Провера усклађености описа имплементације подразумева целокупан преглед документа са фокусом на примењени метод алокације трошкова, прихода и ангажованог капитала, екстерних трошкова продаје и прихода.

- Преглед усклађености регулаторних извештаја – образаца и модела са Правилником и Описом имплементације

Провера усклађености подразумева:

- Разумевање процеса припреме Регулаторних извештаја и преглед контролног окружења;
- Потврду конзистентности Описа имплементације и модела са Правилником – примена дефинисаних принципа трошковног рачуноводства;
- Преглед тока алокације – фаза алокације;
- Преглед сегментације места трошкова и трошкова;
- Преглед метода алокације прихода, расхода, имовине и обавеза по различитим извештајима и њихова усклађеност са процесима компаније и принципима дефинисаних у оквиру Правилника;
- Преглед кључева алокације значајних трошковних категорија и поштовање принципа узрочности, провера примењених процената у моделу;
- Преглед трошкова који не улазе у алокацију;
- Преглед третмана и обрачуна обртног капитала;
- Преглед промена у односу на претходни период;
- Провера адекватности обрачуна трошкова капитала, примене WACC стопе на ангажовани капитал;
- Преглед обрачуна интерних трансфера оквиру модела;
- Потврду усаглашености улазних података, извора тих података као и њихове алокације кроз модел – усаглашеност са ревидираним финансијским извештајима;
- Провера усаглашености улазних података на сваком нивоу алокације са излазним подацима, тј. резултатима алокације;
- Преглед усаглашености истих података приказаних у сету регулаторних извештаја;
- Провера контролног окружења ИТ система који се користе у оквиру регулаторног извештавања.

Ревизорско-консултантска кућа би након прегледа требало да Агенцији достави извештај о усклађености регулаторних извештаја у односу на Правилник кроз давање детаљних налаза и препорука које би пружале довољно информација Агенцији како би могла да испуни законску обавезу и изда Годишњи извештај о усклађености вођења рачуноводственог раздвајања.